

Тетяна ВАСИЛЬЄВА, Ольга ГРИЩЕНКО
Українська академія банківської справи НБУ, м. Суми

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

Сьогодні в Україні в умовах системозмінюючих трансформаційних перетворень залучення іноземних інвестицій набуває особливого значення, оскільки без сторонньої допомоги та кредитів, серйозних валютних ін'єкцій з боку розвинутих країн неможливе прискорення технологічної та структурної перебудови вітчизняної економіки, а також вирішення соціальних проблем. Слід визнати, що інвестиційне забезпечення вітчизняної економіки в умовах гострого дефіциту внутрішніх джерел фінансування не може здійснюватися без участі нерезидентів. Саме тому на перший план виходять проблеми вдосконалення організаційно-економічного механізму залучення іноземних інвестицій.

При вирішенні зазначеної проблеми слід спочатку чітко визначити стратегічну концепцію держави щодо використання іноземного капіталу, сформувати засади державної політики у цьому напрямку. На наш погляд, при створенні організаційно-економічного механізму залучення іноземних інвестицій на загальнодержавному рівні слід враховувати: загальні пріоритети державної політики в сфері інвестування; основні загальні принципи державного регулювання економічних процесів; соціально-економічні, ментальні, геополітичні та інші особливості країни донора та країни реципієнта; наслідки втручання іноземного капіталу в сферу формування виробничих відносин.

На жаль, українське законодавче регулювання іноземного інвестування має непослідовний, нестабільний і непередбачуваний характер, часто зміни вимог закону та підзаконних актів суперечать здоровому глузду й нормам раціональної економічної поведінки. Особливого значення набуває формування таких нормативно-правових умов, які б забезпечували однакові, недискримінаційні умови для резидентів та нерезидентів, сталі гарантії взаємного захисту інвестицій. На нашу думку, є доцільною практика збереження певних податкових пільг для іноземних інвесторів, що вкладають кошти у розвиток пріоритетних галузей

економіки, підтримку слабо розвинутих регіонів, запровадження для них процедури більш спрощеного митного оформлення. Враховуючи це, одним із інструментів формування ефективного організаційно-економічного механізму залучення іноземних інвестицій ми вважаємо створення в Україні Центру моніторингу інвестиційного клімату, завданням якого має бути прогнозування потенційних та відстеження реальних результатів запровадження того чи іншого нормативно-правового акта, що так або інакше регулює інвестиційну діяльність.

Крім того, при формуванні в Україні організаційно-економічного механізму залучення іноземних інвестицій на загальнодержавному рівні слід врахувати необхідність: поживлення співробітництва з іншими країнами; вдосконалення механізму обліку та контролю за надходженнями коштів від нерезидентів; створення для іноземних інвесторів інформаційної бази, яка б містила дані про об'єкти та правові умови інвестиційної діяльності; чіткого визначення повноважень органів державної влади різних рівнів при регулюванні суперечливих питань щодо нерезидентів та ін.

Вирішення проблеми формування організаційно-економічного механізму залучення іноземних інвестицій потрібно здійснювати не тільки на загальнодержавному, а й на регіональному рівні, оскільки в рамках цього механізму виникає чимало взаємопов'язаних завдань, вирішення яких дозволить збільшити рівень гармонізації економічних інтересів регіонів, а саме завдання: територіальної оптимізації програми залучення іноземних інвестицій; урахування регіональних особливостей при виборі інвестиційних проектів (за участю іноземного інвестора) з метою їх реалізації на конкретній території (вирішується на рівні замовника); оптимального розміщення іноземного капіталу у регіональній соціо-еколого-економічній системі (вирішується на рівні територіального органу самоврядування).

Як свідчить світовий досвід, одним з найефективніших інструментів формування організаційно-економічного механізму залучення іноземних інвестицій є створення так званих «кластерів», тобто територіальних об'єднань взаємопов'язаних підприємств у межах одного чи кількох регіонів, у т. ч. прикордонних. Кластери створюють агломераційну економіку, умови для виробництва продукції світового рівня, надають можливості для створення територіально-виробничих систем,

мобілізації коштів для розвитку технополісів, бізнес-парків, експорто-орієнтованих зон, дозволяють цілеспрямовано формувати міжрегіональні та зовнішні зв'язки. Кластерний підхід до організації інвестиційної діяльності у регіонах дозволяє підвищити конкурентоспроможність економіки регіонів та їх привабливість для портфельних та іноземних інвестицій.

Впровадження запропонованого механізму сприятиме активізації діяльності всіх суб'єктів процесу інвестування, збільшенню обсягів іноземних інвестицій, прискоренню загальних процесів економічних перетворень як на рівні держави, так і на рівні її регіонів.

Віталій ВЕНГЕР

Інститут економіки та прогнозування НАН України, м. Київ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ПРОДУКЦІЇ МАШИНОБУДУВАННЯ

Машинобудування як багатогалузевий комплекс є одним із провідних секторів економіки України. Воно охоплює декілька десятків спеціалізованих галузей і підгалузей подібних за технологіями та сировиною, що використовується. Крім того, машинобудування об'єднує більше 70 галузей, підгалузей та виробництв, що забезпечує нормальне функціонування різних галузей промисловості. В сучасних умовах йому належить винятково важлива роль у прискоренні науково-технічного прогресу. Випускаючи знаряддя праці для різних галузей промисловості, машинобудування реалізує досягнення науково-технічного прогресу і забезпечує комплексну механізацію та автоматизацію виробництва.

Асортимент продукції, що випускається підприємствами машинобудування, надзвичайно великий. Він не тільки обумовлює глибоку диференціацію його галузей, а й робить сильним вплив на розміщення виробництва окремих видів продукції. Навіть при одному цільовому призначенні продукції, яка випускається, розміри, склад, технологічні процеси, форма організації виробництва на підприємствах таких галузей сильно різняться.

Криза перехідного періоду виявила, що машинобудівний комплекс є найбільш вразливим до негативних змін економічної ситуації: роз-